

Neumann, Iver B. & Ole Jacob Sending. 2010. *Governing the Global Polity: Practice, Mentality, Rationality*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Iver B. Neumannin ja Ole Jacob Sendingin kirja *Governing the Global Polity: Practice, Mentality, Rationality* on avaus, joka pyrkii luomaan perustan sillan rakentamiselle kansainvälisen politiikan tutkimuksen ja Michel Foucault'n tutkimuksista kumpuavan hallinnan analytiikan (*governmentality*) välille. Lajissaan kirja on ensimmäisiä, ellei ensimmäinen. Vaikka Foucault'n ajatuksia on toki aiemmin ja useaan otteeseen hyödynnetty kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, harvemmin tähän on ryhdytty näin systemaattisesti tavoitteena uuden ideaalimallin luominen nykypäivän kansainvälisestä politiikasta.

Neumann ja Sending perustelevat uuden ideaalimallin tarpeen kritisoimalla sekä valtiokeskeistä tutkimussuuntausta että globaalin hallinnan (*global governance*) tutkimussuuntausta. Heidän mukaansa sekä valtiokeskeinen tutkimus että valtioista irrallisten toimijoiden roolia painottava globaali hallinnan tutkimus ovat molemmat väärillä jäljillä. Erityisesti Neumann ja Sending näkevät harhaanjohtavana kyseisten suuntausten välisen kiistan siitä, onko valta nykypäivänä edelleen tiukasti valtioiden hallussa vai onko valtaa siirtynyt valtioista irrallisille toimijoille.

Erilaisia empiirisiä tapauksia hallinnan analytiikan perustalta tulkiten Neumann ja Sending esittävät, että valtaa eivät nykypäivänä omaa sen enempää valtiot kuin valtioista irralliset toimijatkaan. Nykypäivän kansainvälistä politiikka merkittävimmin luonnehtiva ominaisuus on kansainvälisen tilan hallinnallistuminen (*governmentalization*), josta johtuen alkujaan vain eurooppalaisten valtioiden sisällä vaikuttanut hallinnan rationalisointi on nyt myös alkanut ohjata kansainvälisen politiikan käytäntöjä. Käytätymällä hallinnan rationaliteetin mukaisesti niin valtiot kuin valtioista irralliset toimijat voivat esiintyä voimakkaina ja merkityksellisinä toimijoina. Vastaavasti jos käytättyy rationaliteetin vastaisesti, toimija unohdetaan täysin tai leimataan esimerkiksi rois-tovaltioksi. Näin siis toimimalla rationaliteetin mukaisesti toimija asettuu rationaliteetin luomaan subjektipositioon ja saa esiintyä vallan subjektina rationaliteetin vaikuttaessa maailmaan toimijan välityksellä.

Toisin kuin monet muut Foucault'n ajatuksien kautta kansainvälistä politiikkaa tulkitsevat tahot Neumann ja Sending eivät kuitenkaan suoraan hylkää kritisoimiaan lähestymistapoja ja lähde liikkeelle vain tukeutuen foucault'laisiin lähtökohtiin. He asettavat myös kritisoimansa lähestymistavat keskustelemaan hallinnan analytiikan kanssa ja pyrkivät tällä tavalla luomaan myös yhteyksiä kansainvälisen politiikan korpuksen ja hallinnan analytiikan välille. Max Weberiä yhtymäkohtana käyttäen Neumann ja Sending pyrkivät erityisesti rakentamaan siltaa Foucault'n ja Hans Morgenthau'n ajatusten välille. Näin Neumann ja Sending yrittävät tuoda hallinnan analytiikkaa lähemmäksi kansainvälisen politiikan valtavirtaa ja tehdä hallinnan analytiikasta valtavirran edustajille helpommin lähestyttävän kokonaisuuden. Tässä yrityksessään Neumann

ja Sending onnistuvatkin varsin hyvin, mikä on teoksen kiistaton ansio.

Täysin vailla ongelmia teos ei kuitenkaan ole. Ongelmat kiteytyvät liberalismin luonteen puutteelliseen käsittelyyn. Hallinnan analytiikan yhteydessä liberalismi ei viittaa ideologiaan tai normatiiviseen doktriiniin, vaan tiettyyn hallinnan rationaliteettiin. Liberalismi viittaa hallinnan rationaliteettiin, joka painottaa toimissaan asioiden luonnostaan tapahtuvaa edistymistä ja pyrkii täten pitäytymään hallitsemasta liikaa. Kyseessä on avoin ja refleksiivinen hallintatapa, joka pyrkii luomaan yhteistä hyvää luonnostaan tuottavan toimintaympäristön ja yrittää näin viimeiseen asti välttää suoran hallinnan. Erilaisiin pakkokeinoihin liberalismi turvautuu vain silloin kun sen luoma toimintaympäristö on uhattuna. Muina aikoina liberalismi luottaa siihen, että yksilöiden vapaa toiminta tuottaa yhteistä hyvää parhaiten, kunhan toiminta tapahtuu liberalismiin luoman toimintaympäristön puitteissa.

Kuten Neumann ja Sending esittävät, liberalismi on nykypäivänä kansainvälisessä politiikassa vallitseva hallinnan rationaliteetti. Erilaisten empiiristen tapauksien kautta Sending ja Neumann tuovat varsin selkeästi esiin sen, miten esimerkiksi globaalista kansalaisyhteiskunnasta on tullut globaali hallinnan korrelaatti. Niin kuin liberalismia toteuttavan hallinnan kuuluu, globaali hallinta painottaa globaalin kansalaisyhteiskunnan osallistumista poliittisten linjausten suunnitteluun ja toimeenpanemiseen. Näin globaali hallinta pyrkii välttämään hallitsemasta liian suoraan globaalia kansalaisyhteiskuntaa, mikä voisi olla haitallista asioiden luonnolliselle edistymiselle. Samalla kuitenkin empiirinen fakta on myös se, ettei nykypäivän kansainvälisessä politiikassa suinkaan vältetä suoraa hallintaa silloin kun vaarassa on toimintaympäristö, joka mahdollistaa asioiden luonnollisen edistymisen. Esimerkiksi romahtaneiden valtioiden suojissa toimivia autoritaarisia auktoriteetteja tai terroristeja kohdellaan hyvin kovalla kädellä.

On tärkeää huomata, että edellä esitellyn perusteella liberalismiin näkökulmasta kaikkein merkittävin seikka suhtautumisessa erilaisiin tahoihin on luonnollisuuden kunnioittaminen. Näin aiheellista olisi kysyä, mitä luonnollisuus sitten oikeastaan liberalismiin yhteydessä tarkoittaa? Neumann ja Sending eivät tätä kuitenkaan kunnolla tee, vaikka hieman sivuavatkin kysymystä mainitsemalla ohimennen liberalismiin kiinteän suhteen biopolitiikkaan. Tämä laiminlyönti kostautuu.

Luonnollisuuden ja biopolitiikan teemojen sivuuttaminen luo teokseen hieman epäpoliittista virettä, joka olisi ollut vältettävissä. Nämä kaksi teemaa ovat sidoksissa toisiinsa sikäli, että liberalismiin yhteydessä luonnollisuus määrittyy juuri biopolitiittisen tiedon kautta. Liberalismi tarvitsee biopolitiittista tietoa hallinnan kohteena olevan väestön luonteesta ja populaatiodynamiikoista, jotta liberalismi voi tietää, miten hallinta on mahdollista järjestää luonnollisella tavalla. Liberalismin luonnollisuus on kuitenkin tosiasiaa aina pseudo-luonnollisuutta sikäli, että biopolitiittisen tiedon tuottaminen ei koskaan ole täysin valtarakenteiden ulkopuolella, eikä pelkkä tieto koskaan tarjoa suoraan vastausta siihen, keitä kaikkia tulee kohdella normaalista poikkeavasti ja keitä kaikkia ei. Näin biopolitiikka on ikään kuin verho, jolla liberalismiin

yhteydessä pyritään peittämään suvereenit käytännöt, jotka kuitenkin ovat elintärkeitä kyseisen hallintatavan toiminnan kannalta. Näin liberalismiin poliittisuus löytyy biopolitiikan ja suvereniteetin yhtymäkohdasta, mikä olisi ollut Neumannin ja Sendingin myös tärkeää huomata.

Nykyisellään Neumann ja Sending tulevat nimittäin et-sineeksi liberalismiin politiikkaa arveluttavasta suunnasta ajatellessaan politiikkaa liberalismiin yhteydessä vastarinnan kautta. Tämä on arveluttavaa siksi, että liberalismi on avoin ja refleksiivinen hallintatapa, jonka täytyy kyetä muuttumaan yksilöiden vastarinnan seurauksena. Liberalismin näkökulmasta on luonnollista, että yksilöillä on eri aikoina erilaisia vaatimuksia ja että he pyrkivät eri tavoin ajamaan omaa asiaansa. Näin liberalismi hallitsisi liikaa ja haitallisesti, jos se ei itse vastarinnan edessä kykenisi muutokseen. Kuten hallinnan analytiikan piirissä on esitetty, liberalismiin yhteydessä vastarinta ja hallinta eivät ole toisistaan erillisiä asioita, vaan vastavuoroisesti toisiaan kehittäviä. Tästä näkökulmasta politiikan ajattelemisen liberalismiin yhteydessä vastarinnan kautta ei siis toimi, koska tällä tavalla liberalismia itsessään on mahdotonta politisoida ja olemme vaarallisen lähellä ”historian loppu” -teesiä.

Toisaalta Neumann ja Sending ovat myös hyvin lähellä heidän nykyistä näkemystään parempaa ratkaisua. He tiedostavat biopolitiikan ja liberalismiin välisen yhteyden olemassaolon. Lisäksi he huomioivat liberalismiin nojautuvan myös pakkokeinojen käyttöön, eikä vain epäsuoraan hallintaan. Näin liberalismiin poliittisuus tavallaan on jo läsnä heidän teoksessaan implisiittisesti. Tulevaisuudessa toivottavasti liberalismiin poliittisuus on läsnä eksplisiittisesti, sillä kyseessä olevan teoksen lopussa Neumann ja Sending lupaavat tutkimukselleen jatkoa. Tämä on toivottavaa, sillä jo nyt he ovat kirjoittaneet hyvän kirjan, joka luo keskusteluyhteyden hallinnan analytiikan ja kansainvälisen politiikan valtaviiran välille. Jos he tulevaisuudessa saavat keskusteluyhteyden paremmin auki kuin tällä kertaa myös kriittisen kansainvälisen politiikan ja muun kriittisen yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kanssa, voidaan silloin odottaa jotain vielä mielenkiintoisempaa.

JAAKKO AILIO